

Heemkunde
Ootmarsum

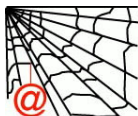
Sinds 1966

Jaargang 25, No. 1
Maart 2020

HEEMSPROAK

Uitgave van de Vereniging Heemkunde Ootmarsum en Omstreken.
Verschijnt 2x per jaar voor leden en donateurs. Losse nummers € 1,-
Redactie: Bestuur Heemkunde
e-mail: info@heemkunde-ootmarsum.nl

Vereniging Heemkunde Ootmarsum en Omstreken
<http://www.heemkunde-ootmarsum.nl>

VAN HET BESTUUR

Beste leden, donateurs en vrienden, het jaar 2020 wordt een bijzonder jaar met als hoogtepunt het samen herdenken en vieren van 75 jaar vrijheid. Met deze *heemspraak* ontvangt u de uitnodiging voor onze jaarvergadering op 30 maart as. Ook ziet u de agenda 2020 met de belangrijkste data van onze verenigingskalender. Noteer ze in uw eigen agenda! In het jaarverslag van 2019 leest u over de activiteiten van onze vereniging. We presenteren nieuws van diverse werkgroepen waaronder een mooie bijdrage van Elise Leeuwenkuil van de natuurstudiegroep en een praktische handleiding voor het raadplegen en verbeteren van onze beeldbank. Doe en help mee! Onze webmaster neemt u mee op een wonderlijke reis langs ongekende mogelijkheden die de digitale wereld onze vereniging te bieden heeft. Ik nodig u allen uit regelmatig rond te neuzen op onze website www.heemkunde-ootmarsum.nl, al was het alleen al om kennis te nemen van het werk van onze stadsdichter. En wie wordt onze derde stadsdichter van Ootmarsum? En wie gaat ons bestuur versterken? Kom naar onze jaarvergadering op 30 maart as bij vd Maas.

Agenda 2020

Jaarvergadering/wisseling stadsdichter/surprise → Maandag 30 maart
Donateursavond met lezing → Donderdag 22 oktober
Werkgroepenavond → Maandag 23 november
Filmavond → nader te bepalen

Digitale *heemspraak* U kunt onze website raadplegen voor de *heemspraak* en overig nieuws. We blijven voorlopig de *heemspraak* thuis bezorgen maar hou er rekening mee dat we deze service (2x per jaar meer dan 500 boekjes rondbrengen) op termijn willen beëindigen.

Email adres doorgeven Om u allen digitaal en snel te kunnen bereiken verzoeken wij u vriendelijk om uw email adres, voor zover nog niet bekend, door te geven aan info@heemkunde-ootmarsum.nl

Een heemgroet van uw bestuur: Nettie, Harrie, Arie, Maria en Jurgen

Jaarverslag Heemkunde Ootmarsum en omstreken 2019

Het verenigingsjaar 2019 kende de volgende activiteiten:

13 februari	presentatie jaarboek 2019 @redactie jaarboek
29 maart	première film Noordoost Twente @Jan van der Geest
1 april	jaarvergadering met beeldpresentatie @Harry Wolbers
7 april	rabo clubkas campagne met € 468,70 als resultaat
12 april	opening natuurgebied het Wiemsel
13 mei	25 ^e nacht van de nachtegaal
17 oktober	donateursavond / lezingen @Fons en @José Temmink
25 november	werkgroepenavond Heemkunde e.o
13 december	een verrassing voor bezorgers jaarboek en <i>heemspraak</i>

Voor het reguliere werk van onze werkgroepen verwijzen we naar onze website www.heemkunde-ootmarsum.nl We noemen hier enkele bijzonderheden:

Bibliotheek/Archief Coördinator: Henk Geerdink. Het team is klaar met digitaliseren van de inventaris van onze bibliotheek en heeft de info gekoppeld aan MijnStadMijnDorp. Wil iemand een boek lenen dan kan digitaal contact worden gelegd met werkgroep. Aandachtspunt: behoud stadsarchief. Werkgroep Inventaris inventariseerde en nummerde kleding en overige zaken die zijn opgeslagen of door het Openluchtmuseum gebruikt worden.

Foto & filmarchief Coördinator: Jan Raatgerink. Onderhoud van de online beeldbank “Mijn Stad Mijn Dorp” (www.mijnstadmijndorp.nl) in dialoog met publiek (*crowd sourcing*) is een belangrijke activiteit. De beeldbank heeft een nieuwe website. De verzameling is uitgebreid met

550 ansichten van Ootmarsum. En de werkgroep prijst zich gelukkig met 3 nieuwe leden.

Redactie jaarboek Coördinator: Marlou Raatgerink en later Peter Baanstra. Op 13 februari reikte Ine Hulsman het eerste exemplaar van jaarboek 2019 (36^e jaargang) uit aan Anny Reinders. Met warme woorden nam redactie en bestuur afscheid van Marlou Raatgerink die

26 jaar lang de spil was van het redactieteam Jaarboek.

Natuurstudie Coördinator: Fons Temmink. De 12 koppige werkgroep organiseerde naast de maandelijkse inventarisaties rond Ootmarsum 3 excursies: een mossenexcursie olv Piet Kokke en Jan Zwienenberg; een excursie Kievitsbloem ofwel Zwolse tulp olv Nick Keupink en een Orchideeënexcursie in de omgeving Lengerich olv Gerard Benerink.

Vogelwerkgroep Coördinator: Robert Westerhof. Deze 22 koppige werkgroep kijkt terug op een geslaagd broedseizoen voor weidevogels in Ottershagen. Met de zwaluwen gaat het zo goed dat er niet meer geteld hoeft te worden. Ook de kunstnesten op de Meijerij worden goed bezet door de gierzwaluw. De waddenexcursie ging naar Schiermonnikoog met een observatiescore van > 100 vogelsoorten.

Jeugdnatuurgroep Coördinator: Ben Heerink. Samen met Harry Wolbers en Robert Westerhof nam Ben de jeugdnatuurgroep met leden uit Ootmarsum én Agelo maandelijks mee de natuur in voor leerzame momenten op diverse locaties waaronder Engbertsdijkswenen, Springendal, het Kristalbad, Tierpark Nordhorn en het Openluchtmuseum (zie onze website).

Werkgroep IT Coördinator: Jan Raatgerink. Aan de vormgeving en vernieuwing van onze website wordt voortdurend gewerkt. De werkgroepen zijn verantwoordelijk voor de inhoud. Op de werkgroepenavond deed de coördinator een oproep aan alle leden om verzameld en uitgewerkt materiaal aan de Heemkunde door te geven en geeft aan te willen stoppen als coördinator.

Werkgroep Genealogie Coördinator: Jan Bossink. De werkgroep boekte mooie resultaten: (i) de transcriptie van het testament Knijpinga Cramer, de bijbehorende boedelbeschrijving en de stamboom ligt klaar voor publicatie, (ii) het digitaliseren van alle burgerlijke stand gegevens vanaf 1811 tot aan de vrijgegeven jaartallen. Webmaster koppelt waar mogelijk beelden aan deze gegevens. Het resultaat ziet men op website met zoekterm “zoek een Ootmarsumer”, (iii) nader onderzoek van oorlogsslachtoffers die gerelateerd zijn aan de voormalige gemeente Ootmarsum heeft mede dankzij inzet Fons Temmink en donatie Rabo en Heemkunde geresulteerd in een co-publicatie

met de Ben Morshuis Stichting.

Werkgroep Archeologie Coördinator: Hans oude Rengerink. Hans heeft te kennen gegeven te willen stoppen als coördinator maar blijft beschikbaar als archeoloog voor onze vereniging. Hij geeft aan dat er dringend ruimte nodig is om de archeologische vondsten te beschrijven, te archiveren en te etaleren.

Werkgroep Geschiedenis Coördinator: Henk Kamp. De transcriptie van het kerkboek Ootmarsum van 1540-1615 is voltooid. Aandacht is nu gericht op de voorbereiding van de online publicatie. De werkgroep heeft Harry Smienk uit Lattrop verwelkomd als nieuw lid.

Onze webmaster Herman Steigstra werkt jaarrond aan onderhoud website en publiceert nieuws en foto's die diverse werkgroepen aanleveren. Verder onderhield hij de genealogische database en werkte hij aan de uitbreiding van de programmatuur tbv de werkgroep Genealogie: "Zoek een Ootmarsumer". In de database zitten inmiddels al ongeveer 30.000 personen die gekoppeld zijn aan ruim 3000 stambomen. Aktes zijn in te zien conform openbaarheidscriteria van de overheid.

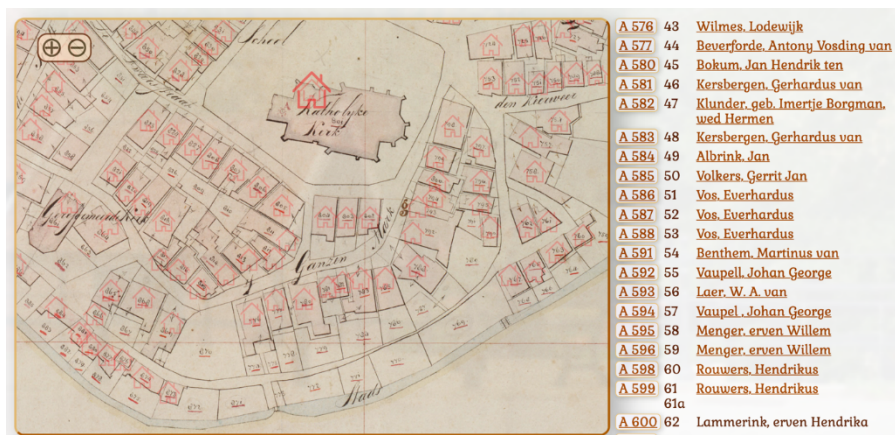
Het bestuur kijkt terug op een mooi maar bewogen jaar. We hebben afscheid moeten nemen van een vier werkgroepleden die ons zijn ontvallen. Rust zacht Wim Leverink, Hans Voorpostel, Jan Pikkemaat en Ben Velthuis.

In een uitverkochte kloosterkapel organiseerden we de première van de nieuwste film over Noordoost Twente van Jan van der Geest. Het was weer erg fijn om weer 100% gebruik te kunnen maken van onze residentie het Molenhuisje. Het is er behaaglijk en er werd weer heel wat vergaderd, overlegd en geregeld. Het oude diorama maakte plaats voor een expositie papiermaken in wording (coproductie met het openluchtmuseum Ootmarsum). De gezamenlijke zoektocht met de Ben Morshuis Stichting en de gemeente Dinkelland naar een mooie ruimte voor ontmoeting, archief en expositie ging onverminderd door. We zijn zeer content met onze website en zijn erg blij dat we de door diverse werkgroepen verzamelde gegevens en foto's digitaal kunnen ontsluiten. Het aantal bezoekers van onze website is stijgende. De Rabo Clubkas campagne leverde een mooi resultaat van € 468,70 op voor onze clubkas! Het bestuur dankt alle deelnemers en de bank.

NIEUW OP WEBSITE: WIE WOONDE WAAR

Onder dit motto is op de website van Heemkunde Ootmarsum een pagina gerealiseerd, waar alle woningen in de binnenstad zijn te vinden. De percelen waar de huidige woningen staan, zijn verbonden met de kadastrale kaart uit de periode 1828-1832. Het kadaster registreerde 10 jaar geleden alle eigenaren en legden dit vast op DVD (@HCO). Deze gegevens zijn verbonden met de digitale kaart.

Door de kaarten te verbinden zijn interessante dingen te ontdekken. Het stratenplan van 1832 is nog steeds in grote lijnen hetzelfde. Wel hebben de straten soms een andere naam gekregen en de huizen hebben allemaal een aantal maal een nieuw nummer gekregen. De eigenaren van de woningen in 1832 zijn stuk voor stuk gekoppeld (waar mogelijk) aan de personen in de Ootmarsumse stamboom. Zo kunt u ontdekken waar Antony Vosding van Beverforde zijn stal had en waar de families Heupink, Bloemen en Cramer woningen bezaten.

Van alle huizen in het oude Ootmarsum zijn recente foto's gemaakt, die het startpunt kunnen vormen van uw zoektocht of "wandeling" door Ootmarsum. Alle verhalen op onze website zijn gekoppeld aan deze digitale plattegrond, zodat makkelijk een verband gelegd kan worden tussen de plaats waar het verhaal zich afspeelt en de huidige situatie!

Op de startpagina van Wie Woonde Waar (www.heemkunde-ootmarsum.nl/wie-woonde-waar) kunt u een adres selecteren, waarna een pagina wordt getoond met niet alleen de meest recente foto maar ook (zeer) oude foto's. Via knopjes kunt u snel en eenvoudig door de tijd en straten "wandelen". De kadasterkaarten uit 1832 en 2020 vormen de basis voor een archief, waarin alle foto's en verhalen van gebouwen en mensen aan opgehangen kunnen worden.

Het is daarom het begin van heel veel meer en waaraan iedereen wordt uitgenodigd om een bijdrage te leveren in de vorm foto's en verhalen.

webmaster, Herman Steigstra

NIEUWS VAN DE WERKGROEP BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF

De catalogus van de bibliotheek staat nu geheel online op het platform Mijn Stad Mijn Dorp (MSMD). Onze bibliotheek bevat nu 1399 boeken en 613 archiefstukken. Al deze documenten zijn beschreven in de catalogi. De beschrijving bevat o.a. een titel, korte omschrijving, trefwoorden en natuurlijk het boeknummer. Dit maakt het mogelijk om zeer gericht naar een boek of archiefstuk te zoeken.

Samen met Henk Geerdink ben ik wekelijks bezig de beschrijvingen aan te vullen met relevante gegevens zoals ISBN nummer, uitgever,

drukker, e.d. Ook worden de omschrijving en de trefwoordenlijst aangevuld, zodat nog gericht naar een boek of archiefstuk gezocht kan worden. Een tijdrovend werk, maar voor een boekenliefhebber een leuke bezigheid.

We hebben veel boeken die met geschiedenis te maken hebben, maar ook over de natuur, bouwkunst en dialect. Voor alle werkgroepen is er een mooie collectie beschikbaar.

De collectie wordt steeds uitgebreid met nieuwe uitgaven en met boeken die we geschenken krijgen. Wanneer mensen hun boekenbestand opruimen gaan veel boeken in de oud papier container. Ook de boeken die goed passen in onze bibliotheek. Jammer, we zouden ze graag overnemen. Alle dubbele boeken verkopen we voor een klein bedrag aan leden/liefhebbers.

Nieuwe leden

Henk Geerdink heeft dit jaar te kennen gegeven niet langer de coördinator te willen zijn.

We zijn op zoek naar een bibliothecaris/archivaris, iemand met een achtergrond of affiniteit op dit gebied. Zijn/haar taak wordt het bijhouden van onze online catalogus van de bibliotheek en archief. De bibliotheek is in 2019 al gereorganiseerd, maar het archief is toe aan een grondige reorganisatie.

Voor informatie kun je met Jan Raatgerink contact opnemen (mob. 06 21 87 39 19).

Jan Raatgerink, coördinator ai. Bibliotheek en Archief

NIEUWS VAN DE REDACTIE JAARBOEK

Het jaarboek 2020 is gepresenteerd op 4 maart jl. Dat u ervan moge genieten!

De redactie is al weer begonnen met de voorbereidingen voor het Jaarboek 2021. Mocht u hieraan willen bijdragen, laat het de redactie weten. Ze verwelkomen graag nieuwe schrijvers! Een mooi verhaal of kopij kunt u sturen naar peterbaanstra17@gmail.com

Verwondering in de natuur

Nu het voorjaar weer in aantocht is wil ik graag een kleine vaste plant onder uw aandacht brengen. Iedere voorjaar kijk ik vol verwondering naar één van de eerste bloeiende planten, nl. het klein hoefblad. Het is een 10-30 cm. hoge plant behorend tot de composieten familie. De bloeitijd is gewoonlijk vanaf maart maar bij zachte winters kan in februari de bloei van deze, één van de weinige naaktbloeiers, al te zien zijn. Naaktbloeier wil zeggen, eerst de bloem en dan het blad. Tijdens de bloei ontwikkelen de bladeren zich tot ronde- hartvormige bladeren, die in rozetvorm rond de bloemstelen staan. Klein hoefblad werd in het verleden als artsennij plant gebruikt om hoesten tegen te gaan. Inmiddels is bekend dat de plant zeer giftig is.

De favoriete grond is leem-steenachtig. Deze pioniersplant voelt zich ook thuis langs hellingen en op oude bouwterreinen waar de grond kalkachtig is. Met een tot 1,5 m lange wortelstokken zorgt ze voor vermeerdering.

De opletende wandelaar kan dit plantje waarnemen in onze directe omgeving, o.a. rondom de Kuiperberg. Neem even de tijd om te kijken naar de helder gele bloemhoofdjes met buis en lintbloemen. Verwon-

der u als u hierop wilde bijen en vliegen aantreft die voor de broodnodige bestuiving zorgen.

Klein hoefblad: “niet kapot te krijgen”, een stoere plant die bewondering en ook verwondering afdwingt. Ik kwam het volgende toepasselijke gedicht van Ida Gerhardt (1904-1997) tegen. Geschreven in 1974. Toen al..! Een gedicht dat als geen ander het lof van kruid/onkruid onder woorden brengt.

Lof van het onkruid (Ida Gerhardt, Vijf Vuurstenen 1974)

Godlof dat onkruid niet vergaat.
Het nestelt zich in spleet en steen,
breekt door beton en asfalt heen,
bevolkt de voegen van de straat.

Achter de stoomwals valt weer zaad:
de bereklauw grijpt om zich heen.
En waar een bom zijn trechter slaat
is straks de distel algemeen.

Als hebzucht alles heeft geslecht
straalt het klein hoeftblad op de vaalt
en wordt door brandnetels vertaald:

‘gij die miljoenen hebt ontrect:
zij kòmen - uw berekening faalt.’
Het onkruid wint het laatst gevecht.

Gerhardt heeft bij dit gedicht ongetwijfeld gedacht aan de schendende wijze waarop de mens omgaat met landschap en natuur. In dit sonnet zijn de regels korter dan gebruikelijk, met acht lettergrepen in plaats van tien. Daardoor klinkt het als marsmuziek, je ziet het onkruid als het ware marcheren. Misschien zouden wij als natuur-en milieubeschermers dat wel moeten doen voor hen. Of zijn we dat inmiddels verleerd? Deze dichteres was misschien wel net zo stoer als het onkruid dat zij bezingt. Ik wens u een mooi voorjaar toe genietend van de prachtige natuur.

Elise Leeuwenkuijl. Natuurstudiegroep

NIEUWS VAN DE WERKGROEP FOTO- EN FILMARCHIEF

Nieuwe werkgroep leden We hebben dit jaar 3 nieuwe leden mogen verwelkomen. Jurgen Lohuis, Hilda Rikkink en Ronnie Roetenberg. Hilda en Ronnie brengen veel kennis in van Ootmarsum en zijn dan

ook toegevoegd aan onze ‘kijkgroep’. Zij gaan zich vooral bezig houden met het beschrijven van foto’s en het aanvullen en corrigeren van bestaande beschrijvingen. Jurgen is zich aan het oriënteren. Welkom bij onze groep.

Beeldbank Ootmarsum De Beeldbank Ootmarsum op Mijn Stad Mijn Dorp (MSMD) is geheel vernieuwd. Het ziet er anders uit en ook de functionaliteit is uitgebreid. De beeldbank is te bereiken vanuit de website van de Heemkunde. Onder de kop ‘**Beeldbank**’ in de website van de Heemkunde klik je op ‘**deze link**’ en je komt direct in de Beeldbank Ootmarsum. Alle foto’s uit de Beeldbank Ootmarsum zijn dan geselecteerd: **ALLE RESULTATEN (aantal foto’s)**. Selecteer het venster **BEELD EN GELUID** en je krijgt een lijst met een korte beschrijving van alle foto’s ingedeeld op 12 foto’s per pagina. De pagina’s kun je selecteren door de lijst met pagina’s < **1 2 3 4 5 6 7 ... 1325** > te doorlopen.

Zoeken in de Beeldbank Als je wilt zoeken op een bepaalde naam of woord, dan moet de zoekterm ingevuld worden in het zoekvenster **ZOEKEN ‘Vul hier uw zoekterm(en) in ...’**. Bijv. Poaskearl en als resultaat krijg je alle foto’s van de Poaskearls. Selecteer wederom het venster **BEELD EN GELUID** en je hebt de lijst met foto’s van de Poaskearls.

Wil je een foto nader bekijken, klik dan op deze foto en je krijgt de detailbeschrijving van de foto. **Identifier: NL-OmsVHOxxxxxxxxxx** geeft het nummer van de foto weer. Heb je een aanvulling of correctie op de foto, selecteer dan het veld ‘**annotaties**’. Hiermee kun je jouw aanvullingen en/of correcties naar ons versturen. Wij verwerken jouw commentaar en je krijg bericht wanneer het verwerkt is. Dit helpt ons om onze Beeldbank Ootmarsum te corrigeren en aan te vullen.

Je kunt ook vanuit Google naar de Beeldbank Ootmarsum. In Google zoek je op “**Beeldbank Ootmarsum**”. Selecteer de website ‘**Vereniging Heemkunde Ootmarsum en ... Mijn Stad Mijn Dorp**’ en je komt direct op de pagina van de Heemkunde Ootmarsum.

Tot slot Ik daag iedereen uit om eens in onze Beeldbank Ootmarsum rond te neuzen. Als je een foto graag wilt hebben, laat het ons dan

weten, dan zorgen wij er voor. Je kunt de foto ook direct van de Beeldbank downloaden. De kwaliteit is dan vaak niet zo goed. Denk er wel aan dat de Privacy wetgeving van toepassing is op de foto die je gedownload hebt. In de detail beschrijving van de foto staan de RECHTEN vermeld.

Jan Raatgerink, Coördinator Werkgroep Foto- en Filmarchief

VERS VAN DE PERS: KLOKKENBOEK @ERIC VELDBOER

De in Ootmarsum geboren Eric Veldboer heeft een rijk geïllustreerd boek gepubliceerd over Twentse en Achterhoekse klokken die gemaakt zijn in de periode 1600-1800. Het boek biedt 160 pagina's geactualiseerde informatie over bekende klokkenfamilies en nieuw ontdekte klokken en kost 39,90 euro excl. verzendkosten. Wilt u meer lezen over oorsprong en ontwikkeling van hoogwaardige uurwerken, maak uw interesse kenbaar en mail met veldboereric@gmail.com

TOT SLOT: 75 JAAR BEVRIJDING

In 2020 herdenken we het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog, 75 jaar geleden. We vieren dat we sindsdien weer in vrijheid leven, in het besef dat we

samen verantwoordelijk zijn om vrijheid door te geven aan nieuwe generaties. Voor informatie over 9 dagen van activiteiten in Ootmarsum verwijzen we naar website <https://75jaarvrijheidootmarsum.nl/agenda>